

Radicalisering en jihadisering: vertrekken voor Syrië

Johan Leman, antropoloog
Em. Prof. KU Leuven
Voorzitter Foyer vzw (Molenbeek)
12.03.2015

Inhoud

- I. Definities
- II. Bronnen
- III. Aantallen
- IV. Periodisering
- V. Karakteristieken
- VI. Eenvoudige radicalisering
- VII. Opslorping in een tegencultuur (micro-horizon)
- VIII. Agency: jihadiserende sectarisering
- IX. Mentale opening op een kalifaat (macro-horizon)
- X. Tegenstrategieën

I. Definities

1. Radicalisering

- a. een afnemende morele legitimiteit van de democratische samenleving als gevolg van een idee of utopie die in de plaats moet komen van de democratische samenleving.
- b. Er komt de overtuiging bovenop dat men voor de realisatie van de utopie onwettige middelen en zelfs geweld mag gebruiken.

Twee opmerkingen:

- Onder democratische samenleving wordt hier verstaan: een volwaardig pluralisme.
- Het gaat, zoals het woord zelf zegt, om een PROCES. D.w.z. dat de triggers kunnen verschillen naar gelang van de fase binnen het proces waarbinnen men zich bevindt.

2. Jihadisering

- a. I.1.b. wordt gekanaliseerd door Jihadistisch Salafisme
- b. Passieve jihadisering (sympathie)
- c. Actieve jihadisering (tot actie overgaan)
- d. Territoriale jihaad
- e. Globale jihaad.

3. Salafisme

= bronnen van Islam: enkel Qur'an en Hadith.

a. Apolitiek salafisme (*al firqatou l-annajia*)

b. Politiek salafisme (vaak + Ikhwaan, Broeders)

c. Jihadistisch salafisme. (*Salafiyya Jihadiyya*)

II. Bronnen

1. Gevalsstudie

- . 6 jonge mannen (1 naar Somalia 2011, 5 Syrië 2012-2014) (Brussel)
- . 9 jonge mannen + 1 jonge vrouw (Antwerpen, Vilvoorde, enz.)
- . 1 die op laatste moment niet vertrok
- . 1 jonge vrouw van wie familie denkt dat ze wil vertrekken.
- . 1 jonge vrouw + 1 jonge man die deradicaliserenden na eenvoudige radicalisering.

Totaal: 20, i.e. 17 + 1 + 2.

2. Informanten

- . 3 informanten bij politie en SV
- . 4 researchers:
 - Jessika Soors (KU Leuven, Vilvoorde), phd research over 'al-wala wa-l-bara' in salafisme.

 - Younous Lamghari (GERME ULB, Brussels)
 - Montasser AlDe'emeh (UA, Antwerp)
 - Pieter Van Ostaeyen

- . Andere info:
 - Hans Bonte (Vilvoorde);
 - Peter Calluy (Boom);
 - Alexander van Leuven (Mechelen);
 - Yassine Akalay (iFoundation, Brussels).

- . 4 heel belangrijke anonieme informanten

3. Materiaal

- Daesh materials: Foundation Dabiq media production Islamic State (IS p.r. site)

+ **you tube:** Anwar al Awlaaqi; Mohammed Al-Maqdissi ;
Abu Qatada al-Filistini; At-Tibyan Publications;
DeWareReligie.nl; [http://muslimmatters.org/2012/02/17/
yasir-qadhi-khutbah-o-bilaad-al-shaam-you-are-in-our-hearts/](http://muslimmatters.org/2012/02/17/yasir-qadhi-khutbah-o-bilaad-al-shaam-you-are-in-our-hearts/) + some fb.

III. Aantallen (info 20 november, 2014);

Aantallen wijzigen om de week en naar gelang van de bron.

437 Belgische jongeren;

Onder wie: ca 43 'dood' zijn, en 80 toen al terug gekomen waren.

Ca **150** (sterke vermoedens) willen België verlaten voor Syrië.

Ca. 200 zijn in Syria (sommigen zeggen: meer);

De meesten, afkomstig vanop de as Antwerpen (65) – Brussel (73), met ook Vilvoorde (25), Mechelen (1 à 14?)}

Enkel ca 5 Belgen met Turkse roots..

Voor het geheel van de E.U.: +/- 3000 Jihadi's in Syrië/Irak (info Gilles de Kerchove, 11.12.2014)

Nu worden voor de EU cijfers gegeven: 4000 tot 5000 in Syrië, waartegenover een zelfde aantal sympatiserenden in EU geplaatst worden.

IV. Periodisering

1. Kelkal, GIA, Frankrijk, 1995
2. Ca 2000 Beghal: contact Frankrijk-Brussel
3. 1999-2003: Malika El-Aroud, Nizar Trabelsi, Ayaachi Bassam
4. 2004 en later: Fouad Belkacem (Boom-Antwerpen)
5. 2010: Anjem Choudary (Sharia4UK) komt naar België uit UK voor stichting Sharia4Belgium
6. 2004-2011: Duitsland (Meininger), Denemarken...

7. 2012-2014/2015
 - 2012: Sharia4Belgium generatie
 - 2013: avonturiers
 - 2014: jonge mannen (en ook meer en meer vrouwen): Kalifaat...

V. Karakteristieken 2012-2014

1. 80% jonge mannen en 20% jonge vrouwen.
2. 40% jonger dan 18.
3. meesten: zwakke economische positie, geen financiële verantwoordelijkheid (cf. Mohssin El Ghabri & Soufian Gharbaouin, Qui sont les Belges partis combattre en Syrië? Etopia, april 2014.
5. meesten: geen contact met moskee, heel beperkte kennis Islam.
6. 1/3 generatie 2012: antecedenten met politie; 2013-2014: veel minder, geen relevant criterium meer.

VI. Eenvoudige radicalisering

1. (meestal) adolescente jongere stelt zich vragen over de inhoud van de islam,
over de eigen identiteit,
over de implosie van de Soennitische islam,
over het uitblijven van empathie voor die situatie in het Westen.

2. het blijft niet bij het zich stellen van vragen,
. men zoekt gelijkgezinden met dezelfde vragen op;
. vaak in schoolse situatie. (uiteraard, gelet op de leeftijd).

VII. Opslorping in een tegen-cultuur (micro-horizon)

1. men treedt binnen in een wereld van verlies van vertrouwen in de Westerse samenleving en haar systeem; een wereld ook van **complot-theorieën**. (dit is ruimer dan islamistisch). (Hemmingsen, 2010),
2. Uiteraard met kenmerken van **jeugdcultuur**: taal, tools, lichaamscultuur, ontspanningscultuur (bv computer games + **geweldcultuur**), **verwachtingen voor later**.
3. 'street credibility' + oppositie tegen 'mainstream': een eigen manier om sociale en politieke realiteiten te herinterpreteren.

VIII. Jihadiserende sectarisering

1. identitaire verwarring;
2. diep 'beroerd' door beelden over moorden/gewelddaden tegen Soennitische moslims (Syrië, Gaza, Abu Graib,...)
3. de Islam die ontdekt wordt en die de tegen-culturele attitude 'theologisch' ondersteunt, is een 'letterlijke' Qur'an-Hadith islam.
4. mentale en fysieke **desaffiliatie** tegenover familie en vrienden van vroeger + **re-affiliatie** met gelijkgezinden
5. **ontmoetingen + virtuele communicatie** met gelijkgezinden.
6. wie **anders is, wordt kufar** (ook en in de eerste plaats moslims)
7. verder zelf-isolement: fb , internet:
 - heldhaftige moslims die grootmachten aandurven en 'winnen'
 - westerse welvaart maar via sharia
 - **fascistische esthetiek.**
8. Verdere theologische endoctrinatie: Takfir (cf. Saïd Qutb) attitude + beginnende, soft Takfir **praktijk.**
9. echter: 'verhalen (o.a. Hadith)', **geen echte ideologie** (O. Roy) + het net biedt **alternatieve autoriteiten binnen soennitische islam.**
10. **opslorping door Jihadistisch salafisme+ eenzijdige, exclusieve identificatie.**

IX. Finale, mentale opening op een kalifaat (macro-horizon)

1. De zich openende nieuwe wereld:

- a. er opent zich een nieuwe wereld voor een 'nieuwe' mensheid van uitverkorenen,
- b. apocalyptisch perspectief: de Mahdi verschijnt (Osama bin Laden? Abu Bakr al-Baghdadi?), samen met Dajjal (de valse Messias) en Isa' (de echte, niet die van de christenen):
bij de witte minaret van Aleppo en in Dabiq (de beslissende strijd tussen moslims en Romeinen.
- c. in Sham (Syrië/Libanon + Irak + Jordanië + Palestina): tekenen van Fitna: de hoorn van Shaitan
over Isa': <http://sunnah.com/riyadussaliheen/19/1>
over Dabiq: <http://sunnah.com/muslim/54/44>
- d. mogelijk martelaarschap: speciale plaats tussen de mujahidin voor de shahidin.

2. Vraag voor engagement: waarom niet zelf naar Syrië gaan?

3. Contacten met recruteerders of via fb;

- ## 4. Breuk met familie (ook met moeder); emotionele opsplitsing/verstening en rationalisering: Sharia=God staat boven menselijke emoties. (verhaal over *Hadith* waarin *Mu'awiyyah as-Sulami* toelicht dat de Profeet zei dat hij op *jihad* wenste te gaan 'op de weg van Allah'. De Profeet had hem gevraagd: 'Leeft je moeder nog?' en toen de jongeman bevestigend geantwoord had, had de Profeet gezegd: 'Blijf dan bij haar, want Jannah (= het Paradijs) is onder haar voeten').

5. Laatste boodschappen om vertrek voor te bereiden met oog op territoriale jihad.

6. Vertrek.

X. Tegenstrategieën

1. op vlak van eenvoudige radicalisering:

- . veranderen van school;
- . leerkrachten islamitische godsdienst (tegen letterlijke interpretaties! relativering statuut van Hadith;
- . inter-religieuze en interculturele dialoogfora.

2. op vlak van tegencultuur:

- . lange-termijn: **onderwijs/tewerkstelling**.
- . vermijden van dubbele standaarden (bv. geen discriminatie).
- . opname in **eerste-lijns jeugdwerkingen** (sport,...)
- . kunst (theater,...), mét die jongeren zelf.

3. op vlak van sectarisering:

- . **einde stellen aan tekort van transparantie bij financieringen uit het buitenland.**
- . **Belgische/Vlaamse imam-opleiding.**
- . **stimuleren van alternatieve virale ‘verhalen’ met hoge ‘street credibility’ waarde.**
- . gederadicaliseerde jongeren betrekken in onderwijs- en sociale activiteiten.
- . zelfhulpgroepen van ouders.

4. Op EU niveau:

- a. Een strategie ontwikkelen om kansen te creëren voor jongeren die uit Syrië willen terugkeren. Hoe kunnen ze uit Syrië terug weg?
- b. Wie crimineel was voor vertrek, is reëel gevaar. Signalementen uitwisselen. Quid zwaar gesectariseerden?
- c. Continu evalueren van al die zich vandaag cumulerende maatregelen die steeds maar blijven toenemen zonder dat de effectiviteit beoordeeld wordt.

Dank voor uw aandacht.

17 Voor mijn teksten hierover, zie www.johanleman.be, onder: manuscripts.